

כִּבֵּד אֶת-אָבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ לְמַעַן יָרְכוּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֶיךָ (נתן לך, שמות כ, יא)

זהורית אסולין

בחיבור בין תורה לנביאים, ארצה להתייחס לקשר בין הדיבר "כבד את אביך ואת אימך" ובין סיפור חנה ובנה שמואל ועלי ובניו המתוארים בפרק א בספר שמואל א'. דרכם אציע התבוננות על פעולת המסירה בשרשרת הדורות.

בתיאורי היחסים בין עלי לחנה, בין חנה לבנה שמואל, בין שמואל לבין עלי, בין בני עלי לעלי ובין בני עלי לעם חוזרת ועולה השאלה: האם האלוהי נמצא ביחסים או נעדר מהם? שרשרת מסירה נשברת ומשתנה כאשר האלוהי נעדר מהקשר הורה-ילד. כמו שנהוג לומר: 'אין להם אלוהים'. בסיפורה של חנה אלוהים נוכח - בכל תהליך התהוותה לאם, החל מתפילותיה, דרך גידול בנה ועד מסירתו לעלי ושמירת הקשר עימו. היא מתייחסת לאלוהים והוא נוכח בכל פעולותיה האימהיות. כך גדל בן שהאלוהי וההורי חד הם. וכשקול ה' נשמע אליו הוא מחבר אותו לקולו של עלי. במובן זה "מעשה אימהות סימן לבנים".

הפרשנות הרווחת על עונשו של עלי היא על שלא הוכיח את בניו על מעשיהם. עלי נכשל בתהליך המסירה לבניו, אך גם בקשר עם חנה. כשהיא מתפללת, הוא נוזף בה שהיא שיכורה. חנה עונה לו: "לא אדוני... רש"י אומר "לא אדון אתה בדבר הזה, גלית בעצמך שאין רוח הקודש שורה עליך... שתדע שאיני שיכורת יין". האלוהי נעדר מהמבט של עלי על חנה, וכן מהמבט של עלי על בניו. וכך גם העונש בהתאם: שרשרת המסירה תישבר, והכהונה לא תימשך בבית עלי.

תהליך מסירה אינו בהכרח בשרשרת הביולוגית, או בשרשרת הכהונה, אלא למי שהאלוהי קיים בתוך יחסיו לאחרים. פסוק כ"ו בשמואל א פרק ב מסכם זאת: "והנער שמואל הלך וגדל וטוב גם עם ה' וגם עם אנשים". כמו כן בניו של עלי חיים במשכן, לכאורה בהיכל הקודש, אך הקדושה אינה שורה עליהם. הקדושה אינה מרחב קונקרטי פיזי, אלא שהות בתוך ה'מקום' - כאחד משמות האל, חיבור בין האדם לאלוהי. ביחסיו הבינאישיים של שמואל לאחרים שורה הקדושה, והוא יכול לראות באנשים את הטוב האלוהי. כמו אימו חנה. עלי לעומת זאת כשל בהנחת קיומו של האלוהי במפגש הראשוני שלו עם חנה ובחינוך בניו "ותכבד את בניך ממני" (שמואל א ב, כ"ט).

שני הסיפורים המשפחתיים הקושרים את האלוהי ביחסייהם ההוריים מסופרים כסיפורים מקבילים על נתיבים אפשריים של שרשרת המסירה. אולי נוכל להסיק מכך שמשמעות הנימוק "למען יארכוון ימך על האדמה הזו אשר ה' נתן לך" היא שהמקום יהיה איתך תמיד, שתהיה שרוי בתוך המקום - לא הפיזי הממשי, אלא הרוחני האלוהי.